ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਐੱਮ/ਐੱਸ. ਭਾਰਤ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼

(2015 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3441-3442)

23 ਮਾਰਚ, 2023

[ਕੇ ਐੱਮ ਜੋਸੇਫ਼, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁਰਾਰੀ ਅਤੇ ਬੀ ਵੀ ਨਾਗਰਤਨਾ, ਜੇ ਜੇ]

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 – ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ (ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ - ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ - ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ - ਆਯੋਜਿਤਃ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ 'ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਬਕਾਇਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ-ਜੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੀਆਂ-ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬਲਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ' ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦ ਸਨ-ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਉਲਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ-ਜੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰਾ ਬਿੱਲ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ - ਸ਼ਾਇਦ, ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਵਿਵਾਦ

ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 136

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਨਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996-ਉਪ ਧਾਰਾ 16 (2) (3) 34,37 - ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਡੀ. ਟੀ. ਡੀ. ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਯੂਧਾਰਾ ਅਧੀਨ16 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ 04.03.2009 ਨੇ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਆਯੋਜਿਤਃ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 (2) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 16 - ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਦੇਸ਼ 04.03.2009 ਦੁਆਰਾ, ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ16 (2) ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ.16 (3) ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ - ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਇਸ ਲਈ, 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (2) ਜਾਂ 16 (3) ਨੂੰ ਖੁਦ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ-ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ-ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭਟਕ ਸਕਦਾ-ਉਹ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏਗੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

ਆਯੋਜਿਤ 1.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ. ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਲਈ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਉਲਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਖੁਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ' ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17,18][822-ਜੀ-ਐੱਚ; 823-ਏ-ਡੀ]

1.2 13.02.2002 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 25.02.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 13.02.2002 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 24.05.2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, 03.08.2008 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 04.03.2009 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 12.11.2007 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 04.12.2007 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਜ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਮਿਤੀ 13.02.2002 ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ. [ਪੈਰਾ 19,20][823-ਈ-ਐਚ]

1.3 ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਾ 16 (2) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।(3) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 16 (2) ਜਾਂ 16 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਖੁਦ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਲਸੀ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਿਤਕਾਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ 'ਕੋਈ ਕਲੇਮ ਬਕਾਇਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸਨ

ਜਵਾਬਦੇਹ. ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 22,23,25 ਅਤੇ 26][824- ਐੱਫ ਐੱਚ; 825-ਏ-ਬੀ; 826-ਏ-ਡੀ]

ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. ਵੀ. ਬ੍ਰੇਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ ਏ ਆਈ ਆਰ 1986 ਐਸ ਸੀ 1571: [1986] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 278-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.4 ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪਾਰਸ 28,29] [826-ਜੀ-ਐਚ; 827-ਈ]

ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲਾ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ (2003) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 154: [2003] 3 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 122; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349: [2011] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪਰਮਾਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2019) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 682: [2019] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1009; ਪੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਸੀ. ਏ. ਐੱਲ. ਟਰਮੀਨੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਓ. ਚਿਦੰਬਰਨਾਰ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ ਤੂਤੀਕੋਰਿਨ 2021 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 508; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349: [2011] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853; ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ

ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (2009) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 267: [2008] 13 ਐੱਸਸੀਆਰ 638; ਐੱਸਬੀਪੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 618: [2005] 4 ਵਾਧੂ. ਐੱਸਸੀਆਰ 688; ਤਾਹਿਰਾ ਖਾਤੂਨ (ਡੀ) ਐੱਲਆਰ ਦੁਆਰਾ। ਵੀ. ਸਲੰਬਿਨ ਮੁਹੰਮਦ (1999) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 635: [1999] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 901-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2003] 3 ਪੂਰਕ. ਪੈਰਾ 4,10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 122

[2011] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853 ਪੈਰਾ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1009 ਪੈਰਾ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2008] 13 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 638 ਪੈਰਾ 12,13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2005] 4 ਪੂਰਕ ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 688

[1986] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 278 ਪੈਰਾ 24,25 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 901 ਪੈਰਾ 28 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2015 ਦਾ 3441-3442.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 11.02.2014 ਅਤੇ 23.04.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐਫ. ਏ. ਓ. ਨੰ. 2013 ਦਾ 4290 ਅਤੇ ਆਰ. ਏ. ਨੰ. 2014 ਦਾ 66-ਸੀ. ਆਈ. ਆਈ. ਐੱਫ. ਏ. ਓ. ਨੰ. 2013 ਦੇ 4290.

ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ., ਆਰ. ਬਾਲਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸ਼ਰਥ ਨੰਬਿਆਰ, ਸ਼ਲੋਕ ਚੰਦਰ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡ. ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਗੌਤਮ, ਪਵਨ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਅਮਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਤਿਆਗੀ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ/ਐੱਸ. ਭਾਰਤ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਕੇ ਐਮ ਜੋਸਫ, ਜੇ

1. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ 02.07.2001 ਨੂੰ ਬਾਥਰੂਮ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ 19.01.2002 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ 13.02.2002 ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੇ ਕਲੇਮਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਯਾਦ-ਦਹਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ 25.02.2003 ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.05.2003 ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25.02.2003 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 12.09.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 14.11.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਮ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25.11.2003 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ Rs.100358/- ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 08.09.2004 ਦਾ ਪੱਤਰ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 12.11.2007 ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6) ਤਹਿਤ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਮਝੌਤਾ 22.11.2007 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਕਲੌਤਾ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ 04.03.2009 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 16.07.2009 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਕੁੱਲ 10 ਦਾਅਵੇ ਸਨ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਦਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓ. ਆਰ. ਐੱਸ. ਬਨਾਮ ਐੱਮ./ਐੱਸ. ਭਾਰਤ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਰਨਲ ਆਰ ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

3. ਇਕੋ ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ (2003) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 154 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀਐੱਸਏ ਐੱਸਆਈ ਸੀਏਐੱਲ ਟਰਮੀਨੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੀਓ ਚਿਦੰਬਰਨਾਰ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ ਤੂਤੀਕੋਰਿਨ 2021 ਐੱਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 508 ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਵ੍ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਦਲੀਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

5. ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਸੰਪਰਕ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ. ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹਨ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ 13.02.2002 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਟੱਲ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੋਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

6. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਗੌਤਮ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪਰਮਾਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2019) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 682 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਉੱਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਬਕਾਇਆ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

7. ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"ਸ਼ਰਤ ਨੰ."65.

ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ (ਸਿਰਫ ਮਾਪ ਅਤੇ ਲੰਪਸਮ ਕੰਟਰੈਕਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ)ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਈ ਏ ਐੱਫ ਡਬਲਯੂ 2262 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਐਬਸਟਰੈਕਟ, ਵਾਊਚਰ ਆਦਿ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਜੀ. ਈ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਠੇਕੇਦਾਰ ਜੀ. ਈ. ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਤਮ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

"ਸ਼ਰਤ ਨੰ." 65-ਏ.

ਅੰਤਿਮ ਬਿਲ (ਸਿਰਫ਼ ਟਰਮ ਕੰਟਰੈਕਟਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ). - ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਈ ਏ ਐੱਫ ਡਬਲਯੂ 2262 'ਤੇ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ ਏ ਐੱਫ ਡਬਲਯੂ -2158 ਅਤੇ 1833 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਐਬਸਟਰੈਕਟ, ਵਾਊਚਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕੰਮ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀ. ਈ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕਾਈ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਐੱਮ. ਈ. ਐੱਸ. ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਅਗਲੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਮ/ਐਸ. ਭਾਰਤ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼

ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਰਕਸ ਆਰਡਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਰਕਸ ਆਰਡਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਪਿਆ ਮੁੱਲ, ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਟੋਰਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਜਦੋਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

8. ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਬੁਨਿਆਦ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਵਜੋਂ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭਟਕ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

9. ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵੱਖਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

10. ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ (2003) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 154 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਹ ਉਕਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਨਤੀਜੇ

9. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਿਨਹਾ ਦੀ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

40. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲਸ ਨੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸਹੀ ਤੱਥ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੀ ਐਸ ਏ ਐਸ ਆਈ ਸੀ ਏ ਐਲ ਟਰਮੀਨੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ [1]

11. ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਸਟਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ2.

12. ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਤਹਿਤ ਉੱਠਿਆ ਸੀ।

ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਨੋ ਕਲੇਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋ ਕਲੇਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਮਾਲਕ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ

[1] ਪੀਐੱਸਏ ਐੱਸਆਈ ਸੀਏਐੱਲ ਟਰਮੀਨੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੀਓ ਚਿਦੰਬਰਨਾਰ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ ਤੂਤੀਕੋਰਿਨ 2021 ਐੱਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 508 ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[2] ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349

ਨੋ ਕਲੇਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇਦਾਰ। ਇਹ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 267 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀਃ

"23. ਵਰਤਮਾਨ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਾਪਦਾ ਹੈ [(2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 267: (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਵੀ) 177] (ਪੀ. 284, ਪੈਰਾ 25). ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿੱਤੀ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋ-ਕਲੇਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਆਚਰਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ "ਨੋ-ਕਲੇਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ" ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ 3 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

15. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕਲੌਤੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨਃ

ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਕੁਆਂਟਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਦੋਂ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਾਊਚਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ?

17. ਕਿਸ਼ੋਰੀਲਾਲ ਗੁਪਤਾ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1959 ਐਸ. ਸੀ. 1362: (1960) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 493] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੈਹਾਟੀ ਜੂਟ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਖਿਆਲੀਰਾਮ ਜਗਨਨਾਥ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ.] ਸਮੇਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।

1968 ਐਸਸੀ 522], ਦਾਮੋਦਰ ਵੈਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕੇ ਕੇ ਕਰ [(1974) 1 ਐਸਸੀਸੀ 141] ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੋ ਸਵਿਸ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਜੇਮ ਐਮਐਫਜੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ [(1996) 1 ਐਸਸੀਸੀ 54] ਦਾਮੋਦਰ ਵੈਲੀ ਕਾਰਪਨ ਵਿੱਚ। [(1974) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ (ਐਸ ਸੀ ਸੀ ਪੀ 145, ਪੈਰਾ 7)

"7. ... ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾ ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ, ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ, ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

18. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈਃ

"16. ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।(1) ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,—

(ਏ) ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

22. ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਐੱਸ. ਬੀ. ਪੀ. ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [(2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 618] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ; (ii) ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22.1. ਮੁੱਦੇ (ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਹਨਃ

(ਏ) ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਉੱਚਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਕੀ ਕੋਈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਜਿਸ ਧਿਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਿਰ ਹੈ।

22.2. ਮੁੱਦੇ (ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਜੋ ਮੁੱਖ ਜੱਜ/ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਹਨਃ

(ਏ) ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਡੈੱਡ (ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ) ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲਾਈਵ ਕਲੇਮ ਹੈ।

(ਬੀ) ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਤਮ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ.

22.3. ਮੁੱਦੇ (ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਜੋ ਮੁੱਖ ਜੱਜ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਤੇ ਛੱਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨਃ

(i) ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਵਿਭਾਗੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਹੈ)

(ii) ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ।

14. ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਐਸਬੀਪੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 618 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 22.1 ਤੋਂ 22.3 ਤੱਕ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਅਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2016 ਦੁਆਰਾ 2015 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਧਾਰਾ 11 (6 ਏ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

49. ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ/ਰੁਟੀਨ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਮਿਤੀ ਰਸੀਦਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਣ-ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ ਵਾਊਚਰ/ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਾਊਚਰ/ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਸੀਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬੇਤੁਕੀ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਣ-ਮਿਤੀ ਰਸੀਦਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਚਿਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਕੁਝ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣ-ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ "ਨੇਡਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ" ਜਾਂ "ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਵਾਊਚਰ" ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਟੀਨ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਕਾਏ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣ-ਮਿਤੀ ਰਸੀਦ (ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਕਮ ਦੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ) ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਘੱਟ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਣਉਚਿਤ, ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

50. ਆਓ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਾਊਚਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ/ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ/ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਊਚਰ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵਾਊਚਰ ਧੋਖਾਧੜੀ/ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਰਹੇਗੀ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਰਕ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ:

"ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65-ਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਅਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ 13.2.2002 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 25.11.2003 ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ/ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ. ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਪੈਂਡੈਂਟ ਲਾਈਟ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਆਜ ਆਦਿ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਖੋਹ ਲਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ

ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਰੋਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1986 ਐਸ. ਸੀ. 1571 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨਃ-

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ, ਜਾਂ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਤੇ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਥੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਰਥਪੂਰਨ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਰੂਪ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਧਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਪਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਜ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਣਜ ਦੀ ਲਗਭਗ ਹਰ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਣਗਿਣਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅੱਗੇ;

"ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (1) ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ" ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ "ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਠੇਕੇ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਠੇਕੇ ਜੋ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਅਣਉਚਿਤ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਹਨ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਗੇ;

"ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ" ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ "ਜਾਂ" ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ "ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੀਕਰਨ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੀ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਖੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ

ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉਚਿਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਆਮ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਰ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਇਕੱਲੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਹੋਣ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਭੱਤਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਮੂਲ ਕਲੇਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾਏ ਗਏ 'ਹੋਰ ਦਾਅਵਿਆਂ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 65-ਏ ਵਿੱਚ ਦਮਨਕਾਰੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਬਕਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਆਜ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਰਹੇਗਾ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈਃ

"ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 65-ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 4.3.2009 (ਅਨੁਲਗ ਏ-3) ਵਿੱਚ 22.11.2007 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਠਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"ਨਵਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ"

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65-ਏ ਦੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਲਾਜ਼ 65-ਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ, ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਟਰਰਾ ਪ੍ਰੋਫਰੈਂਟਮ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 10.7.2013 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਲਈ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ

ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਉਲਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

18. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਖੁਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ' ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

19. 13.02.2002 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 25.02.2003 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 13.02.2002 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 24.05.2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, 03.08.2008 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 04.03.2009 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

20. ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 12.11.2007 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 04.12.2007 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਿਤੀ 12.11.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਜ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਮਿਤੀ 13.02.2002 ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ.

21. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ 04.03.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"37. ਆਕਰਸ਼ਕ ਆਰਡਰ.—(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ (ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ) ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੂਲ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤਃ-

(ਏ) ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ;

(ਬੀ) ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ;

(ਸੀ) ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।

(2) ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ-

(ਏ) ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।

(3) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

22. ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਾ 16 (2) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।(3) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 16 (2) ਜਾਂ 16 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਖੁਦ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਲਸੀ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 04.03.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

"ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 65 ਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਅਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ 13.02.2002 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 25.11.2003 ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ/ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ. ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਪੈਂਡੈਂਟ ਲਾਈਟ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਆਜ ਆਦਿ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਖੋਹ ਲਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਏਐਨਆਰ ਬਨਾਮ ਬਰੋਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ ਅਤੇ ਏ 1 ਆਰ 1986 ਐਸਸੀ 1571 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੈ।

24. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਇਨਲੈਂਡ ਵਾਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਬਰੋਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1986 ਐੱਸ. ਸੀ. 1571 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

25. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ 4 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਿਤਕਾਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ 'ਕੋਈ ਕਲੇਮ ਬਕਾਇਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।5. ਇਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

26. ਜੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

27. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ 13.02.2002 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਬਿੱਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ, ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਵਿਵਾਦ

ਆਰਟੀਕਲ 136 ਅਧੀਨ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

19. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਬੋਰਡ, ਪ੍ਰਤਾਪਗੜ੍ਹ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ [(1982) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 331:1983 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ. ਐਂਡ ਐਸ) 19] ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ "ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਢਾਲਦੀ ਹੈ"।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ-ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਉਕਤ ਅਦਾਇਗੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(ਸਹਾਇਕ: ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰੰਗ, ਐਲ ਸੀ ਆਰ ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler